

ЗВЕРНЕННЯ

Українського союзу промисловців і підприємців, Об'єднання підприємств «Укрметалургпром», Союзу хіміків України, Асоціації виробників цементу України, Всеукраїнської спілки виробників будматеріалів

*до Президентки Європейської Комісії
пані Урсули фон дер Ляєн*

Шановна пані Президентка!

З 1 січня 2026 року Європейський Союз запустив у повному фінансовому режимі дію механізму транскордонного вуглецевого коригування - Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM), що передбачає запровадження оподаткування викидів вуглецю на імпорт товарів у ЄС з країн, де не вживаються аналогічні заходи для зменшення викидів.

Механізм поширюється, зокрема, на сталь, чавун, цемент, алюміній, добрива, водень та електроенергію, тобто виробництва, що є здебільшого ключовими для українського експорту.

Українські експортери до ЄС опинилися перед жорсткою реальністю нових витрат або необхідності швидкого впровадження систем обліку викидів та кліматичної модернізації виробництва, що мають здійснюватися в умовах тривання повномасштабної війни з російським агресором на виснаження ресурсів та пов'язаних з цим руйнівних наслідків для економічної та промислової інфраструктури України.

Україна у 2024–2025 роках зверталась до Європейської комісії з проханням передбачити винятки або перехідні послаблення, аргументуючи це війною, зруйнованою енергетикою та обмеженими можливостями для проведення екологічної модернізації. Втім, позиція Брюсселя залишається незмінною: CBAM не є санкційним інструментом, а складовою внутрішньої кліматичної політики ЄС, що має убезпечити від створення кризового прецеденту для третіх країн, якщо вони не інтегровані у європейську систему ціноутворення на викиди.

Водночас за оцінками Європейської Комісії, загальний вплив на ВВП України прогнозується на рівні – 0,01 % щодо базового рівня до 2035 року, при цьому експорт заліза та сталі може зрости на 1% до 2035 року, а цементу – на 24%.

Втім, маємо зазначити, що реальний фінансовий тиск, який відчуває українська економіка з 1 січня 2026 року, не відповідає таким оптимістичним очікуванням.

Вплив CBAM на економіку України буде суттєвим з огляду на її залежність від сировинних секторів (у загальній структурі експорту більше 70% складає сама сировина, а на країни-члени ЄС припадає наразі більше 50% експортованих товарів).

Виклики воєнного часу, включаючи дефіцит енергії, брак робочої сили через мобілізацію, логістичні перебої, а також високі витрати на оборотний капітал у період слабкого ринкового попиту, ускладненого доступу до ресурсного забезпечення, змусили

українські підприємства скорочувати виробництво, деякі з них повністю припинили свою діяльність. У 2024 році виробництво залізної руди та металургійної продукції було на 40% нижчим за довоєнний рівень (без урахування зруйнованих та окупованих об'єктів). Станом на січень 2026 року в Україні працюють лише 7 із 13 доменних печей. Динаміка виробництва азотних добрив протягом 2021-2025 років впала з 5 млн т до 1,5623 млн, тобто більш ніж у тричі, більша частина підприємств хімічної галузі в простой.

Економічна ситуація на початку 2026 року залишалася складною і за оцінками Мінекономіки, у січні й лютому ВВП України скоротився на 1,2%. Це означає, що фактично падіння у перші два місяці 2026 року нівелювало 66% реального зростання ВВП за 2025 рік. Найбільше постраждали постачання сектори виробництва електроенергії, добувна промисловість, металургія тощо.

За оцінками українського GMK Center, унаслідок дії СВАМ лише у сталевому секторі виробництва (складає приблизно 7% ВВП України) Україна до 2030 року може втратити 2,1% ВВП. Це суттєво, враховуючи ризики післявоєнної зміни структури економіки України, де військові витрати у 2025 році склали 31%.

Механізм прикордонного вуглецевого коригування (СВАМ) ЄС може стати для українських товарів не лише кліматичним інструментом, а й жорстким торговельним бар'єром. Так, українські виробники будуть змушені використовувати дефолтні значення викидів, які часто є завищеними та передбачають максимальні платежі. Європейська Комісія пропонує встановити дефолтні значення викидів CO₂ для цементу з України на рівні 1518 кг/т клінкеру, що майже вдвічі перевищує фактичні показники. Середнє дефолтне значення для плоского прокату на 100% перевищує оціночний рівень фактичних викидів (від 35% до 652%). Для українського довгого прокату дефолтний показник викидів на 2026 рік завищено на 0,63 т CO₂ на тону сталі. Це призводить до завищення платежів СВАМ на €53/т; для плоского прокату — на €36/т. За таких умов застосування СВАМ до української продукції не сприяє фактичному вирівнюванню конкурентних умов, а створює додатковий асиметричний економічний тиск на економіку держави-кандидата, яка одночасно здійснює інтеграцію до внутрішнього ринку ЄС.

Наразі практичним викликом у впровадженні процедур СВАМ в Україні є можливість фізичного проведення верифікаційних аудитів на українських підприємствах, оскільки ключові промислові хаби — Запоріжжя, Дніпро, Нікополь, Кривий Ріг — фактично перебувають під постійними російськими обстрілами.

Крім того, в умовах нестабільного функціонування енергосистеми існують об'єктивні обмеження щодо коректного визначення непрямих викидів, що може призводити до їх непропорційної оцінки у рамках СВАМ.

Ми очікуємо, що в умовах неспровокованої російської агресії, а також складної економічної ситуації в країні об'єктивні обставини, які суттєво впливають на здатність української промисловості адаптуватися до вимог СВАМ у встановлені строки, будуть належним чином оцінені та всебічно розглянуті Європейською Комісією.

Оскільки Україна прагне до повної інтеграції в єдиний ринок ЄС, а переговори про вступ вже тривають, Україну не можна розглядати як місце призначення для витоку вуглецю.

Право ЄС передбачає застосування поетапних та диференційованих підходів до впровадження кліматичних інструментів з урахуванням рівня економічного розвитку, енергетичної структури та інституційної спроможності держав. Зокрема, у рамках EU Emissions Trading System передбачені спеціальні перехідні механізми для окремих держав-членів. У цьому контексті запровадження спеціального режиму для України відповідало б усталеній практиці ЄС щодо пропорційного та поетапного впровадження кліматичної політики. Збереження промислової бази України має також значення для стійкості європейських виробничих ланцюгів, інтегрованих у внутрішній ринок ЄС.

Пропонуємо розглянути можливість визначення спеціальної процедури застосування СВАМ до України відповідно до статті 30.7 Регуляції (EU) 2023/956 Європейського парламенту та Ради ЄС від 10.05.2023, із встановленням перехідного періоду щодо запровадження СВАМ.

У зв'язку з викладеним, просимо Вас сприяти включенню зазначеного питання до порядку денного переговорного процесу та позитивному розгляду таких питань для українських підприємств-експортерів продукції, що підпадає під дію СВАМ:

- встановлення дефолтних показників на рівні фактичних показників підприємств – експортерів, підтверджених звітами про вбудовані викиди;
- дозволу (на період воєнного стану) використовувати фактичні значення викидів парникових газів, підтверджених на основі звітності та верифікації викидів парникових газів.
- посилення технічної та інституційної підтримки України у сфері MRV, верифікації та акредитації.

Україна підтверджує свою відданість кліматичним цілям ЄС та готовність до поетапної інтеграції у відповідні механізми. Водночас, у нинішніх умовах безпрецедентних викликів, пов'язаних із війною, гнучкий та поетапний підхід до застосування СВАМ щодо України стане важливим фактором збереження економічної стійкості держави та забезпечення ефективної зеленої трансформації у майбутньому.

Додаток: Аналітична записка щодо впливу механізму Carbon Border Adjustment Mechanism (CВAM) на економіку України та доцільності запровадження перехідного режиму

З повагою,

Від
УСПП

А.Кінах

Від
ОП «Укрметалургпром»

О.Каленков

Від
Союзу хіміків

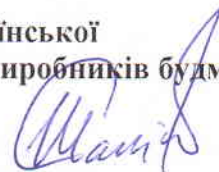
О.Голубов

Від
Асоціації «Укрцемент»

Л.Кривка

Від
Всеукраїнської
спілки виробників будматеріалів

К.Салій